

**Mariestads
kommun**

Regelverk för uteserveringar och trottoarpratare

**Mariestads
kommun**

Typ av styrdokument: Regelverk
Beslutsinstans: Kommunfullmäktige
Datum för antagande: 2026-04-27
Diarienummer: TKN 2025/48
Dokumentet gäller för: Tekniska
förvaltningen Giltighetstid: Tillsvidare
Tidpunkt för aktualisering: Vid behov
Dokumentansvarig: Gatuchef

Innehåll

1. Attraktiv stad för alla	4
2. Uteserveringar	4
2.1. Ansökan och tillstånd.....	4
2.1.1. Polistillstånd	5
2.1.2. Återtagande av tillstånd	5
2.1.3. Bygglov	5
2.1.4. Serveringstillstånd	6
2.1.5. Livsmedel.....	6
2.2. Placering och tillgänglighet	6
2.2.1. Allmänt.....	6
2.2.2. Passage.....	7
2.2.3. Uteserveringens golv	7
2.2.4. Avgränsning.....	7
2.3. Utformning.....	8
2.3.1. Staket och inhägnader.....	8
2.3.2. Markiser	8
2.3.3. Möbler/Blomlådor.....	8
2.3.4. Städning.....	9
2.3.5. Behövs bygglov?	9
2.4. Manual vid ansökan om tillstånd för uteservering	9
3. Trottoarpratare och fasadskyltar	10
3.1. Villkor	10
3.2. Ansökan och tillstånd.....	10
3.2.1. Polistillstånd	11
3.3. Fasadskyltar	11
4. Bilaga 1.....	12

1. Attraktiv stad för alla

Detta regelverk innehåller anvisningar för uteserveringar och trottoarpratare för att skapa en attraktiv utemiljö som ska fungera för alla.

En god och väl utformad stadsmiljö är viktig för upplevelsen av staden för både invånare och besökare. Uteserveringar är en viktig del av gatulivet och bidrar till att skapa ett levande centrum under sommarhalvåret.

Staden är till för alla och alla ska ha glädje av stadens rum: uteserveringar som placeras på trottoarer, gator och torg får inte göra platsen otillgänglig och svåränvänd. Men det är också viktigt att uteserveringar och andra tillägg till vår gemensamma miljö även utformas på ett estetiskt tilltalande sätt. Inte minst gäller det Gamla stan där särskild hänsyn behöver tas till riksintresse för kulturmiljö. Genom att följa reglerna för avgränsningar, passageavstånd och utformning blir staden mera tillgänglig och vackrare.

Ett populärt sätt att annonsera i gatumiljö är att använda sig av trottoarpratare. Det är lätt att trottoarpratare försvårar framkomligheten för räddningsfordon och försämrar tillgängligheten på gågatan, trottoarer samt gång- och cykelbanor. För att undvika olyckor samt öka tillgängligheten ska anpassade trottoarpratare användas i gatumiljön. Den information som ges på trottoarpratarna ska vara informativ och aktuell.

Syftet är att:

- Tillgängligheten för oskyddade trafikanter ska vara i fokus.
- Uteserveringarna ska få så lika förutsättningar som möjligt.
- Utryckningsfordon ska kunna ta sig fram.
- Alla ska följa gällande nationella lagar och regler.
- Alla ska känna sig välkomna.

Vill du använda allmän plats för annat än vad den är avsedd för, behövs tillstånd från polisen och den som förvaltar marken.

Kom ihåg att ansöka om tillstånd i god tid.

2. Uteserveringar

2.1. Ansökan och tillstånd

Alla uteserveringar som placeras på allmän platsmark kräver polistillstånd. Tillstånd krävs även för alkoholförsäljning, underhållning och evenemang samt eventuellt för hantering av livsmedel i samband med uteserveringen.

Tillstånd att använda allmän platsmark söks hos polisen som sedan skickar ärendet på remiss till berörda myndigheter. Polisens tillstånd gäller i regel för ett 1 år åt gången. Perioden för uteserveringar är 1 april till 31 oktober. Perioden kan dock begränsas utifrån rådande väderlek.

Uteserveringen ska efter tillståndsperiodens slut vara borttagen i sin helhet. Resterande tid av året ska marken vara tillgänglig för bland annat snöröjning och gatuskötsel, samt tillgängligheten på trottoarer för oskyddade trafikanter. Tillståndet är personligt och kan ej överlåtas vid en eventuell försäljning av verksamheten.

2.1.1. Polistillstånd

Ansökningsblankett för användande av allmän platsmark finns hos polisen och på www.polisen.se. Ansökan ska tillstyrkas av Förvaltning teknik, Gatuavdelningen, och Miljö- och byggnadsförvaltningen. Det kan ta upp till 8 veckor så se till att söka i god tid. Ansökan ska innehålla:

- Måttfatt planritning som visar yttermått och placering av uteservering samt fritt passagemått för gångtrafik utanför serveringen.
- Fasadritning som visar serveringens utformning och ev. upphöjningar
- Beskrivning av möbler, parasoll, markiser mm.

Om man önskar ha underhållning (musik m.m.) på uteserveringen så ska alltid Miljö- och byggnadsförvaltningen kontaktas samt tillstånd för offentlig tillställning sökas hos Polisen. En uteservering bör aldrig orsaka störningar för de närboende.

Mariestads kommun tar ut avgift för uteserveringen enligt antagen taxa.

2.1.2. Återtagande av tillstånd

Om uteserveringen bryter mot villkor eller regler och sökande inte sköter sina åtaganden gentemot kommunen äger kommunen rätt, via polisen, att återta tillståndet. I sådant fall ska uteserveringen direkt demonteras och forslas bort och avgifter kommer inte återbetalas.

Om uteserveringen inte plockas ned kommer en polisanmälan om *Egenmäktigt förfarande* upprättas.

2.1.3. Bygglov

Utöver övriga tillstånd krävs bygglov för uppbyggda golv, skärmtak, markiser och höga staket. Detta tidsbegränsade bygglov söks hos Miljö- och byggnadsförvaltningen.

Allmän platsmark är t ex gator, trottoarer och torg och regleras i detaljplan.

Tänk på att:

- Uteserveringen ska se ut som på handlingarna i ansökan och eventuellt bygglov.
- Ingrepp i markbeläggningen kräver tillstånd från Tekniska förvaltningen.
- Alla möbler, urnor och skyltar ska placeras inom uteserveringen.
- Alla möbler och annat material ska tas bort senast dagen då tillståndet går ut.
- Om kommunen får anmälningar om störande buller eller andra olägenheter kan Miljö- och byggnadsnämnden ställa krav som begränsar verksamheten.
- Alla villkor och andra påpekanden från kommunen eller Polisen ska följas, annars kan tillståndet dras in under pågående säsong. Det kan även medföra att man inte får tillstånd nästa säsong.

2.1.4. Serveringstillstånd

Om du vill servera öl, vin, sprit eller andra jästa alkoholdrycker krävs serveringstillstånd. Enligt Alkohollagen (2010:1 622) 8 kap 14 § "skall serveringstillstånd avse viss lokal eller annat avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren". Serveringstillstånd söks separat Mariestads kommun på mariestad.se. För att ett serveringstillstånd ska gälla även en uteservering så krävs det att denna har en säker och funktionell avgränsning.

2.1.5. Livsmedel

Anmälan om uteservering krävs i de fall detta inte redan finns med i registrering för aktuell restaurang, café eller motsvarande. Anmälan görs till Miljö- och byggnadsförvaltningen.

2.2. Placering och tillgänglighet

2.2.1. Allmänt

Fri yta för gångpassage förbi uteserveringen ska vara minst 110cm.

En ramp ska vara minst 90 cm bred och ramplutning på mellan 5 procent och 8,3 procent. Den branta lutningen på 8,3 procent anges för korta ramper vid utjämning mellan gångytor och lutningen 5 procent anges för långa ramper. Om plats finns är 5 procent lutning att föredra.

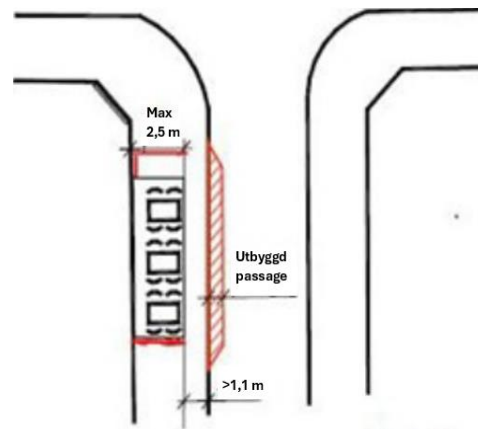
Gamla stan i Mariestad är del av riksintresse för kulturmiljö och i detta område behöver alla uteserveringar anpassas mer specifikt för att tillgängligheten ska kunna tillgodoses då det är begränsat utrymme. Se bilaga 1 för område Gamla stan.

Om ytan för uteserveringen gäller Gamla stan, kontakta Förvaltning teknik, Gatuavdelningen, innan ansökan skickas till Polisen för att tillgängligheten ska kunna säkerställas.

2.2.2. Passage

Fotgängare ska kunna passera serveringen utan att ökad risk för olyckor uppstår. En påbyggd passage bör ligga på samma nivå som trottoaren. På så sätt kan påfartsramper undvikas. Eventuellt kan ett skydd mot trafiken behövas genom att tydliga ledanvisningar anordnas. I undantagsfall kan kantstenspassager med påfartsramper där minsta bredd ska vara 110 cm och max lutning på 8,3 procent tillåts. Samråd ska i dessa frågor ske med Förvaltning teknik, Gatuavdelningen.

Illustration

2.2.3. Uteserveringens golv

Uteserveringen ska vara en del av gatan och finnas på plats på gatans villkor. Tänk på att serveringen måste vara tillgänglig för alla från marken. Vid nivåskillnader kan uppbyggnad godkännas under förutsättning att den utgår ifrån gatans nivå på minst en sida. Detta för att klara tillgänglighetskraven. Vid ojämn mark kan trädäck med ramp tillåtas, efter samråd med bygglovsavdelningen. En ramp ska vara minst 90 cm bred och ramplutning på mellan 5 procent och 8,3 procent. Den branta lutningen på 8,3 procent anges för korta ramper vid utjämning mellan gångytor och lutningen 5 procent anges för långa ramper. Om plats finns är 5 procent lutning att föredra.

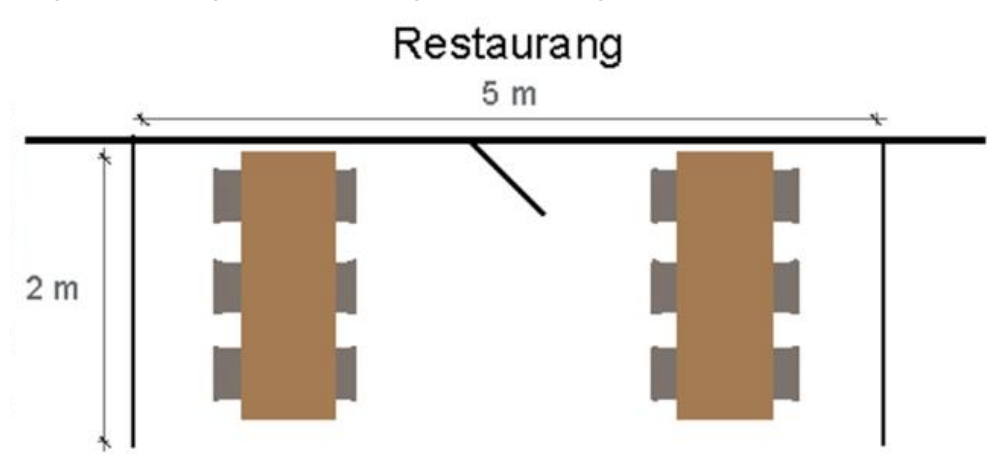

2.2.4. Avgränsning

Hur uteserveringen ska avgränsas beror på platsens förutsättningar och avgörs från fall till fall. En uteservering ska normalt vara inhägnad på alla sidor och bara ha en ingång. Ingången måste vara minst 90 cm bred. Staketet ska vara minst 80 och högst 100 centimeter högt.

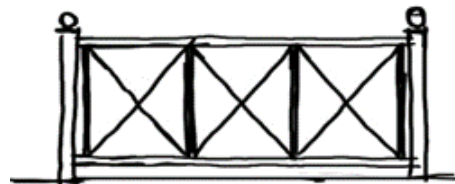
För en mindre uteservering utmed fasad kan det vara tillräckligt med staket endast på gavlarna. Några exempel på godkända inhägnader:

2.3. Utformning

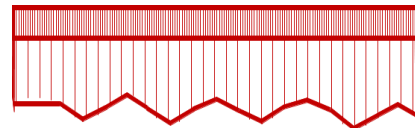
2.3.1. Staket och inhägnader

Höjden på staketets överliggare ska vara mellan 80–90 cm och höjden på underliggaren ska vara mellan 10–20 cm.

2.3.2. Markiser

Markiser som monteras, flyttas eller väsentligt ändras på byggnader med kulturhistoriskt värde eller inom område för kulturmiljö kräver bygglov.

Även fasta konstruktioner så som skärmtak kräver bygglov

2.3.3. Möbler/Blomlådor

Möblerna bör vara enkla, vackra och ge uttryck för kvalitet och hantverksskicklighet. Välj möbler som passar markbeläggningen och som kan anpassas till ojämnheter. Möbleringen ska vara luftig och flexibel så att den är användbar för personer med funktionsnedsättning och för utrymning.

Vita möbler bör undvikas.

Blomlådor ska placeras innanför staket eller utgöra en del av avgränsningen. Tänk också på att många växter är allergiframkallande.

2.3.4. Städning

Serveringen och området runt omkring ska hållas städat. Speciellt vid stängning ska området runt omkring kontrolleras och städas. Om serveringen medför nedskräpning i omgivningen ska även denna hållas ren. Är renhållningen otillfredsställande avstädas platsen av Förvaltning teknik på innehavarens bekostnad.

2.3.5. Behövs bygglov?

Om regelverket följs behöver din uteservering inte bygglov, då ansöker du om tillstånd hos polisen direkt. Vissa åtgärder kan dock kräva bygglov, såsom:

- Golv som inte är i nivå med marken
- Räcke högre än 1,1 meter som inte är öppna (om de sätts igen med vepor eller likande)
- Tak, inte tillåtet på allmän platsmark
- Markis, bygglov beroende på vilken byggnad de fästs på

Har du funderingar kring detta så kontakta bygglovsavdelningen för rådgivning.

2.4. Manual vid ansökan om tillstånd för uteservering

Om din uteservering följer reglerna i denna skrift behöver du ej söka bygglov (gå direkt till punkt 2).

1. Ansök först om bygglov hos sektor Bygg och Miljö. Hur ansökan ska se ut, och vilka handlingar som behövs, beskrivs i denna broschyr och på mariestad.se. (Tänk på att söka i god tid)
2. När du fått bygglov (eller om din uteservering följer reglerna i denna skrift) ansöker du hos Polisen om tillstånd att använda allmän platsmark. Bifoga eventuellt kopia av bygglovet i din ansökan. Ansökningsblankett hittar du på www.polisen.se
3. När Polisen gett tillstånd kan du söka eventuellt tillstånd att servera alkohol. Det tillståndet berörs inte i denna broschyr. Kontakta Miljö och byggenheten, telefon 0501-75 50 00.

3. Trottoarpratare och fasadskyltar

3.1. Villkor

I mån av plats kan näringsidkare under sina öppettider få tillstånd att sätta ut en godkänd trottoarpratare vid den egna butiken/verksamheten. Trottoarprataren ska vara av godkänd modell, se nedan, i kraftig rörkonstruktion eller trekantsmodell som monteras på vägg. Modellerna är anpassade för affischer med måtten 50x70 cm. Trottoarprataren bör vara täcklackad i svart. Skylten ska placeras i husfasad och i anslutning till entré, där det inte finns möbleringszon. Möbleringszon finns ex. på Österlånggatans gågata mellan Kungsgatan och Esplanaden. Fri passage ska vara minst 1,5 meter. Hänsyn ska tas till Enkelt avhjälpna hinder som regleras i Plan- och bygglagen samt Boverkets föreskrift HIN. Trottoarpratare inte får placeras på eller nära taktila ledstråk

3.2. Ansökan och tillstånd

För att ha skylt på allmän plats måste du dels ha polisens tillstånd enligt ordningslagen, dels följa dessa regler. Allmän plats är t.ex. gator, trottoarer och torg.

När du har fått ditt tillstånd från polisen för en trottoarpratare kommer du att få ett kontrollmärke skickat till dig som ska fästas på insidan av reklamskylten. Tillstånd beviljas för max två kalenderår i taget. Kommunen gör uppföljning och kontroller löpande. Om du inte följer anvisningarna kommer polisen att dra in ditt tillstånd.

Mariestads kommun tar ut avgift för trottoarpratare enligt antagen taxa.

3.2.1. Polistillstånd

Ansökningsblankett för användande av allmän plats finns hos polisen, www.polisen.se. Du kan även beställa blanketten från polisen på tel. 114 14.

Polismyndigheten sänder ansökan på remiss till Mariestads kommun, där verksamhet Teknik bedömer om ansökan uppfyller kraven. Polisen kan inte ge tillstånd om kommunen avstyrker ansökan.

3.3. Fasadskyltar

Inom detaljplanerat område krävs det bygglov för att sätta upp, flytta eller väsentligt ändra skyltar (oavsett storlek) eller ljustanordningar på en fasad som vetter mot en allmän plats samt för samtliga åtgärder på byggnader med kulturhistoriskt värde eller inom område för kulturmiljö.

Fasadskyltar kan användas där det saknas utrymme för att placera en trottoarpratare på trottoar.

Fasadskyltar användas främst som butiksskyltar och kan vara antingen fasta skyltar, flaggskyltar eller flaggor. Viktigt är att de harmoniserar med byggnadens karaktär samt inte stör gående och trafik genom att ta upp för mycket av gaturummet.

Följande riktlinjer gäller:

- Underkant på fasadskyltar skall vara minst 2,5 m ovan mark och de får sticka ut maximalt 1,2 m från vägg.
- Skyltar på fasader skall anpassas till husets arkitektur. Exempelvis bör de inte skymma viktiga fasaddetaljer.
- Skyltar skall inte placeras över takfoten på en byggnad.
- Skyltar skall främst placeras på bottenvåningens fasad.
- Fristående bokstäver är bättre än stora skyltlådor

4. Bilaga 1

